

Prof. Dr Th.C.W. Oudemans (Instituut voor Wijsbegeerte, Universiteit Leiden)

“Omslaan als een blad aan de boom”.

Misschien is dat wat filosofen moeten doen wanneer zij daadwerkelijk aandacht gaan schenken aan bomen en hun bladeren. Het is tijd voor een hernieuwde *botanische filosofie*, nu de wetenschappen van planten, in het bijzonder van bomen, zich in razend tempo ontwikkelen – en oude vanzelfsprekendheden op de schroothoop doen belanden.

Aristoteles beheerst nog altijd de menselijke verhouding tot planten: die kunnen niet denken, niet waarnemen en dus nergens naar streven. Zij kunnen immers niet van hun plaats komen¹. Het enige wat een plant kenmerkt is het soort beweging dat samenhangt met voeding, groei en ontbinding. Daarbij onderkent Aristoteles *wel* dat het plantaardige de *basis* vormt van alle andere leven. Het vermogen om voedsel op te nemen en te groeien kan buiten alle andere vermogens bestaan, maar het omgekeerde is niet het geval².

In de lezing zal ik iets laten zien van de hedendaagse wetenschappelijke inzichten omtrent planten, vooral hun bladeren. Het gaat hierbij om de ‘nieuwe’ wetenschappen: darwinisme en thermodynamica – met betrekking tot plantaardige vraagstukken. Mijn lezing biedt een concretisering van de hoofdstukken 1 en 2 uit ***In Natura**** die aan deze wetenschappen gewijd zijn (deze kunnen ter voorbereiding gelezen worden).

De filosofische consequenties van de wetenschappen van het plantenblad zijn groot: de deterministische ontologie van Descartes, Newton en Kant maakt plaats voor een denken dat meer verwant is met Leibniz’ monadologie. Ik zal laten zien dat planten monaden zijn in Leibniz’ zin.

¹ Aristoteles, *DA*, 415b26vv

² Aristoteles, *DA*, 413a23vv

*Th.C.W. Oudemans *In natura* (2012, Uitgeverij Bert Bakker)

Zie ook de website : www.filosofie.info